

Kungl. Maj:ts tal

på rikssalen vid Riksdagens öppnande den 16 januari 1914.

Gode Herrar och Svenske Män!

Jag hälsar eder, svenska folkets representanter, välkomna till edra ansvarsfulla värv!

Endast ett par veckor hava förflutit sedan min högt älskade moder, änkedrottning Sofia, efter ett lif af trofast pliktuppfyllelse skildes hädan. Det allmänna deltagandet i konungahusets sorg vid hennes bortgång har givit sig mångfaldiga för mitt hjärta dyrbara uttryck. De anstalter till lidande medmänniskors hjälp, till vilka den bortgångna tagit initiativ, vittna på en gång om hennes sällsporda klokhets och varma kärlek till nästan och skola för långa tider framåt breda välsignelse över hennes minne.

Vårt förhållande till främmande makter är fortfarande vänskapligt.

Beträffande den viktiga frågan om förbättringar i försvarsväsendet skola för eder framläggas förslag, sedan sådana utarbetats och efter föregående vederbörlig behandling blivit af mig prövade. I samband härmed ärnar jag föreslå en särskild värnskatt att läggas på större förmögenhet och större inkomst.

En reform af krigslagstiftningen avseende att bringa densamma i överensstämmelse med befogade krav på rättssäkerhet och humanitet har under många år förberetts och kommer jag att förelägga eder förslag härutinnan.

Till kontroll över, att lagar och författningar, som beröra militärväsendet, riktigt tillämpas, särskilt att de betydande ekonomiska offer, som detsamma kräver, på behörigt sätt användas, samt att landets värnpliktiga ungdom erhåller god omvårdnad och behandling, föreslår jag eder inrättande av ett nytt folkrepresentativt ämbete.

Av sakkunniga har utarbetats förslag till en omfattande omgestaltning av statsförvaltningens arbetssätt. Frågan har ännu icke kunnat av mig upptagas till prövning. Men utredning pågår angående sådan ändring i regeringsformen, som avser att möjliggöra en förändrad departementsindelning.

Bihang till Riksdagens protokoll 1914. 1 saml.

Övertygad att rättvisans och statsnyttans förenade synpunkter kräva utsträckning av den politiska medborgarrätten även till landets kvinnor framlägger jag ånyo förslag till ändringar i riksdagsordningen i sådant syfte.

Det representativa statsskicket fordrar, att valmännen kunna erhålla säker kännedom om den ställning deras representanter intagit i de olika ärendena. Jag har därför för avsikt att föreslå eder införande av öppen omröstning i riksdagens kamrar.

Än en gång föreslår jag eder en ny lag om expropriation, så ock ändring i bestämmelserna rörande försök att tvinga någon till deltagande i arbetsinställelse.

För åstadkommande av större sjöfartssäkerhet förelägger jag eder viktiga lagförslag.

Av det skandinaviska lagstiftningsarbetet har framgått ett lagförslag angående kommission, handelsagentur och handelsresande, vilket jag kommer att förelägga eder.

Proposition till lag avseende utlänningars rätt att här i riket vistas kommer att ånyo avlätas.

Till bekämpande av rusdryckernas ödeläggande onda ärnar jag framställa förslag till ny förordning angående försäljning av rusdrycker. Förslaget innefattar ej blott betydelsefulla stadganden i syfte att möjliggöra en kraftig kontroll över rusdrycksförsäljningen, där den tillåtes, utan jämväl bestämmelser, varigenom en kommuns alla myndiga och välfrej-dade medlemmar, män och kvinnor, berättigas att genom folkomröstning avgöra, huruvida detaljhandel med rusdrycker må äga rum i kommunen eller icke.

För fullföljande av det redan fattade beslutet om en lag rörande internering av alkoholister äskar jag anslag till en statsanstalt för sådant ändamål.

Under en följd av år haven I anvisat medel till avsevärda belopp för tuberkulosens bekämpande. Jag äskar nu ökat anslag för detta ändamål samt föreslår understödjande av en ny form, dispensärverksamheten, för att fullfölja striden mot denna härjande folksjukdom.

Jämväl på hospitalsväsendets område äskar jag avsevärt ökade anslag.

Oavslåtligen böra statsmakterna, så sant de vilja sätta rättvisa och samhällsfrid såsom mål för sina strävanden, söka utvägar att lindra den kroppsarbetande klassens tunga lifsbekymmer. För att möjliggöra en första början till åtgärder från det allmännas sida till motverkande av

den för stora delar av denna klass så ödesdigra arbetslöshetens följer äskar jag anslag.

Förslag till en väsentligen förbättrad folkskoleinspektion kommer att föreläggas eder.

Jag hoppas kunna avlåta förslag rörande ombyggnad av Södertälje kanal för stora fartyg.

Jag äskar anslag till subvention för åstadkommande av förbättrade sjöfartsförbindelser med England samt till en flytdocka i Göteborg.

Jag äskar en större höjning av det norrländska avdikningsanslaget.

Det är ett stort nationellt önskemål att genom utveckling av Norrlands järnvägsnät än fastare sammanknyta denna stora landsdels befolkning med fosterlandet i övrigt och öppna möjlighet för ett bättre tillvaratagande av därstädes befintliga naturtillgångar. Jag föreslår eder därför att redan nu i sådant syfte och framförallt med tanke på inlandsbanans ytterligare framdragande från Ångermanälven till Porjus avsätta ett belopp. Med avseende å denna bana föreligga emellertid alldeles särskilda förhållanden. Dess stora, ja i vissa delar rent av övervägande strategiska betydelse gör, att därå nedlagda kostnader måste i icke ringa grad betraktas såsom verkliga försvarskostnader. Jag överväger därför, huruvida ej jämväl av de medel, som vore ämnade att uttagas genom värnskatt, något belopp skulle kunna användas för ett snabbare fullföljande av banbyggnaden än eljest bleve fallet.

Statsinkomsterna äro fortfarande goda. En omläggning av tobaksbeskattningen kommer, såsom redan vid förra riksdagen bragts till eder kännedom, nu att föreslås.

Nedkallande Guds välsignelse över eder och edra arbeten förklarar jag detta riksmöte öppnat och förbliver eder, gode herrar och svenske män, med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.
